

MEDENİ FERH 0

HEY GERİLLA

medeni ferho

HEY GERILLA

www.arsivakurd.org

weşanên ABeCe
ABeCe yayınları

weşanên ABeCe : 4

hejmar : 4

Çap 1994

Adres : Brusselsesteenweg, 638

1731 Zellik (Asse)

BELCIKA

Pergala berg û rûpelan: ABeCe

D/1993/6605/4

MEDENI FERHO

hey gerîlla

helbest

www.arsivakurd.org

Pirtûkên medeni ferho

Toprağın Türküsü	-helbest/bi Tirkî
Kaytan Osman	-çîrok/bi Tirkî
Mapusluk Gerçeğim	-helbest/bi Tirkî
Hades İş Başında (Yaşam Tutsak Ben Tutsak)	-romana girtin û perçiqandinê/bi Tirkî
Beranê Kozî	-çîroka dirêj/bi Kurdî
Hey Gerilla	-helbest/bi Kurdî
Berxwedan Jiyan e	-mîtolojik/bi Kurdî
Mîrza Mihema	-mesele/bi Kurdî

bo bîranîna
wan xweşmêrên
li serê çiyayên Kurdistanê
bi xwîna xwe
û wan xweşjinên li
kolanê welatê biyanî
bi agirê li ser bedena xwe
helbestên herî mezin
di nivîsin

www.arsivakurd.org

Min kir û nekir, ji nava
mêjyê min, germ û şewata
azadiyê der neket. Ber ku
tovê azadiyê jîyan e.
Hiseynê FERHO

pêşgotin

Birayê delal Medeni FERHO, rojekî helbestên xwe hilda û hate cem min, hezdir ku pêşgotina pirtûka wî ez bi nivîsim: Ez gelekî kêfxweş bûm. Car carna kalikî û pîrîtiya mirov jî xweş e. Gelek heval û rêheval qedrê rûsîpiyên xwe digirin û wana datîne cîyê pîsporan. Lê belê ev jiyaneke xweş e. Êdî ez bawerim ku ez jî rûsipî me. Heval, min wisa dibînîn.

Min bi helbasta çavên xwe vekir, Hinek Tirkî bûn, hinek jî Kurdî. Helbest bîna gula ne, dengê jiyane ye, dengê şoreşê ye, evîna dilan e!... Di edebiyata hemû gelî de cîyekî helbestan cîyekî bilind e.

*Agir bi Kurdistanê ket
Li wira dikê hawara dil
Li bax û bostana ket
Maye du bulbul jê rû dil*

Dûr û nêzik meriv dikarê bêjê ku ew welatparêzê hêja, îro agirê bi Kurdistanê ketiye di wan rojên tarî de ditibû.

Seydayê Cigerxwîn dibêjê:

*Navdare welatê te hemî merkezê ceng e!
Herkes bi me zanî bi xwe Kurd şêr û piling e
Hawîr xwe temaşeke binêr gazî û deng e
Hey hey qehreman milletê Kurd rabe dereng e!.*

Di van rojê tarî de, li Kurdistanê helbestvanê ku dengê welatparêziyê bi helbestan bilind kirine, wana welatparêzî û jiyana gel çî ye, hînî me kirine. gelek şairên Kurda îro ji bo me bû ne dîroka welatparêziyê û jiyane. Hêviyên gelê Kurda jî, ji şairên hemdemî jî hewqasî zêde hene. Ji seydayê mezin **Ahmedê Xanî** de heya vê gavê. Gelê Kurd hêviyên pir mezin ji şairên hemdemî dikê. Ber ku, helbesta me jiyana me ye. car cara **Memê Alan e, Xacê û Siyabend e, Mem û Zîn e, Evdalê Zeynikê ye, Derwêşê Evdî ye, Felîtê Quto ye, Keliha Diyarbekr a xopan e, Gola Wanê ye, Çiyayê Sipana Xelatê ye, Deştê Rewanê ye, Desmaleke sorgevez e!...** Car cara jî, **Şêx Mehmûdê Berzencî ye!...** Li Mehabatê bi rûwê xwe yên sipî **Qazî Mihemed e, Şêx Seidê kal e, Elî Şêr e,** li dêrsimê **Seyfî Rîza ye!...** Li ser sê pê azadî û xelasbûna Kurdistanê ye. Hêstirê çavên bûkan e!... Zîndan e!... Dadgeh e!... Xwîna şehîdan e!... **Kawa ye, Kemal Pîr e, Mazlûm Dogan e!...** Li çiyayê Kurdistanê şoreşger in!... Kûlîk e!... Berf e!... Bager e!... Berfîn e!... Bahar e!... Gul û sosin e!... Zozan e!... Her tim jiyana e!... Berxwedan e!... Rabûna ser piyan e!... Şer e!... Têkoşîn e, rizgariya xelasbûnê ye!... Li çiyayên me mij û moran e!... Kendal e!... Mirin û mayina xortan e!... Morî û mircan e, di gerdana bûkan e!... Bazînkî zêr e, xemla bûkan e!... Belê helbest Kurdistan e!...

Helbestên Kurda îro, **Botan e, Amed e,** serhildan e!...

Li aliyê **Elegêzê, Kupqiranê, li Bazidê** şerê mêrxasan e!...
Keçê Kurda ne, gerilla ye!... Gerilla yên Kurda ne!...
Çiya yên me ne!... Serhed e!... Serbilind e!... Eşqa dilê
min e!... Dicle û ferat e!... Ya **Ahmedê Xanî** ye, **Melayê
Cizîrî** ye!... Serxwebûn e!... Berxwedan e!... Sed **Mem
û Zîn** e!... Ronekbîrî zor û zehmet e. Ji bo Kurda, li
ser reya wan mirin heye, zîndan heye. Rewşenbîrên
Kurda bi lingekî li mirinê, bi lingekî li mayinê ne.
Welat li piyan e, ceng e, şer e, agirê jiyana me di nav
wî agirê şoresê de bi dengêkî, bi şewtekî, bi rêçekî, bi
çirîskekî, em tune bin nabê.

Agirê azadî û serbestiyê bi çiya ketiye. Zewî, gelî û
zozan tev di şuxulin. Şewqê daye dilê xort û qîzan. Kî
dikarê di roja îro de vî agirî ne binê? Salên zor û
zehmet ji par re man, em niha li ber çemê ronahî û
serxwebûnê ne. Seydayê mezin **Melayê Cizîrî** na bêjê?

"Em Dicle û Ferat in lê feyza me weke Nîl e"

Li ber gelek seyda û zanayên Kurda yên gorbehişt, ez
dikarim bêjim, hûn bê xem razin, agirê azadî û serbestiyê
ji Suphanê, ji Tandurekê heya Mehabatê, heya Silêmaniyê,
heya Urmiyê bigirin heya çiyayê Şengalê dişuxilin:
Ya azadî ya mirin!...

Yaşar KAYA

20. 08 1994 Bruksel

tu li ku mayî

Çima deng ji te nayê
Çima deng ji te nayê
Mêrî çê yî xwendevan
Li welat şer û ceng e
Xwê ketiye nava agir de
Gelê me tê kuştin
Ez bendeyî te me
Tu li ku mayî

Iro wexte sibe dereng e
Mêrî çê yî xwendevan
Qey tu nizanî ku di şer de
Hêvî hawar û bang û deng e
Çima deng ji te nayê
Jiyan bûye agirê têr pereng e
Gere pêûsa te bikê qîrêna peng e
Xwedî derbikevê bi xûrêna lîlî û şeng e
Gelê me tê kuştin
Ez bendeyî te me
Tu li ku mayî

hey gerilla

1/

Gerilla

Xweş mêr û xweş pêlwan e
Heval e

Karê wî ceng e
Bi nav û deng e
Bo jiyana azad mîna şeng e
Pêçayî
Hûnandî
Bingeh saxlem û têr xîret
Xweş runandî
Mîna hevrişmê bûyî peng e

Xweş

Nijdevan û

xweş ciwamêr e!...

Bi rojê li kar û bar e

Bi şevê piling û şêr e

Armanca wî mezin e

Xalî jiyane

Nakê wesif nakê pesin

Nakê galgala têr qapan e

Sund xwariye bi baweriya welat

Ew welatê Kurdistan e

Gerîlla

Xwediyê desmala cemedan e

Kêlik rakiriye

Bi xwîna xwe nîşan kiriye

Gotiye erda bav û kalên min

Ji Behra Spî heya bi piştê Hemedan e

Sala hezarûnehsedûheştêçar û virde

Rewşa welat ne weke dih û pêr e

Zor û zehmetî rabu

Hat xêr û bêr e

2/

Hey gerîlla

Tuwî dîrok

Tuwî çîrok

Tuwî kewkeba jîyanê

Di devê jin û dotan de

Bûyî sitran û dîlok

Wan şevên têr axên û nalên

Ji ber dijmin gidî gidvano

Zar û zêç dikirin hawar û zarên

Ne dost hebû

Ne jî yar

Mal hebû

Sitar tune bû

Bo dijmin bang û seyr bû

Bo Kurdan qîrên û hawar bû

Di rewa erdê de

Di pêlên avê de

Di xwîna li ser kuç û pelên darê de

Di cewherê dilê yarê de

Mezin bû kelî

Dirêj bû fûrî

Sal û dem sal bûrîn sar nebû

Daxwaz ji bir nebû

Roj hat

Di nava kesk û sor û zer de

Kûlîlkên sipî şax û per dan

Hey gerîlla tu bûyî hawara Kurdan

Tu bûyî rûmet û xîret

Bi tîrêja rojê re

Ketî ser ruwê erdê de

3/

Barê te giran e
Hey gerilla

Ne roj
Ne heyv bi tenê
Reş û tariya ser axa me
Karê sed salan e

Ev bar
Ev barê giran
Barê tevî Kurda ne
Gere em teva dizanibin ku
Ne hêsaniye serhildan

Hey gerilla
Tuwî jiyân

Tuwî berxwedana me Kurdan

4/

Rê dur e

Bar giran e

Her çar rexê Kurdistanê neyar e

Neyarên

Pirr hov û har in

Pirr zalim û xedar in

Ne bes kedxwer û zor in

Jiyanê dikine weke gemar e

Dijmin ne bes e

Hey hawar

Kesên xayin

Kesên bê esil û sêwî

Çav li derî

Xweliya sar li nav çav û serî

Pirr xedartir ji neyar in

5/

Xwîn xelatî

Erd felatî

Bingeha welatî

Hey gerîlla hey gerîlla

Wek destpeka pirtûkê

Çîrok û roman û dîrokê

Helbesta bi devê Cegerxwîn

Mamostayê vî zemanî

Bê xwendin

Bi pênuşa wî bê nivîsandin

Bi firça neqqaşê çeleng

Palê roja rengîn

Bahram Haco bê xemilandin

Bi dengê bilûra Memê Şivan re

Biçe ser pelê darê runê

Li ser kokel û şikêrên Dîyarê Behîvê

Li newal û geliyan temaşekê

Destpêka beharê
Heyva nîsanê
Di nav peşkê barana danê evarî de
Tu wî jiyân
Tu wî çirisandina çavên maşoqî
Bi navê Şeşimstana pîrozî
Tu wî dengê dilên evîndarî
Lîliyandina jin û dotan
Li ber siha dara beruwî
Kelkela havînî
Tu wî dilopa ava beriha serê Bagokê
Payîtexta Şahê Maran
Hemberî serê Ava Sipî
Tu wî Harran
Xwişkê heft biran
Tu wî rewa erdê
Bûyî kûlîlka serê latan
Tu wî hestirê kewan
Li ser simbil û gulan

Şîr helalî
Ked zelalî
Deng pîroz û delalî

Lo
Tu derdê dilanî
Hey gerîlla hey gerîlla

6/

Hey gerîlla

Nav û dengê welatê minî tu

Li çiyayê Bagokê şêrên bi dengî tu

Li çiyayê Mava mêrên bi cengî tu

Li çiyayê Botan pilingê bi şengî tu

Li çiyayê Agirî wolqana bengî tu

Hey gerîlla

Şeng û penga dilê minî tu

Li Harranê heft birayê dîrokiyî tu

Li welatê jorî pêlewanê Battal î tu

Li deşta Wanê xweş beranî tu

Li Amedê cejn û dengê azadî tu

Hey gerîlla

Çav û gav û çeng û perê minî tu

Ne bes xan û man, rez û werz

Qesr û qunax, cih û warê minî tu

Ne bes tirş û pez, dibîstan û ders

Di jiyana bi rumet de xewrebezê minî tu

7/

Şax û perî tu
Roj û gerî tu

Hey gerîlla

Kûlîlk û rengî tu
Kevok û dengî tu
Bang û miradî tu
Qubletgeha dilanî tu

Hey gerîlla

Şehlewendê pîr î tu
Mehrebanê şilîlxanî tu
Baqê sosin û gulanî tu
Di destên dot û xortanî tu

Hey gerîlla

Şewata kehrebanî tu
Navê Yezdanî Pakî tu
Delal û dilovanî tu
Ronahiya çavên gelê minî tu

Hey gerîlla

Hesreta behîştê dilanî tu
Ehd û emana welatî tu

Hey gerîlla

8/

Hey gerîlla hey gerîlla

Bi meşe

dem û dewran

ya te ye

Zal û Rastem

Kawa û Deysem kalê te ye

Welatê zêrîn Kurdistan dayîka te ye

Ev erd ev dil ev ziman behîsta te ye

Hey gerîlla

Ev pirtuk ev pênus palê te ye

Ev xîret ev rumet bara te ye

Ev gotin ev galgal dabaşa te ye

Ev dîrok ev roman salifa te ye

Hey gerîlla

Ev ba

Ev bablîsok ev bahoz navê te ye

Ev av ev dîlok ev çîrok dengê te ye

Ev cejn ev govend ev pîrozî ev şahî

Ev civat ev deng û şabaş

Ev helbest bo navê te ye

Hey gerîlla

Stêrika li azmana

Heyva li çardeha taca serê te ye

Ev simbil ev şiva dara şîlanê

Agir û dengê hazretî Zerdeşt

germa dilê te ye

Hey gerîlla

Gotinê min şîlîlxana xwîna te ye

Ev sitran şahûşîna ser gorna te ye

davet e îro

Cejn e

Ger û

Seyran e îro

Îro

Daweta dot û xortên Kurda li dar e

Lê dixê zirne û dahol

Pê re çakûç û niqar e

Ne bes kêf û şahiya dost û yar e

Her çar wextên salê bi cih û war e

Li Kurdistan bûye hawar e

Agirê azadiyê ji serê çiyar

Xwe berdaye gund û bajarar

Govend germ e

Lê dixin çarpîne hişk û nerm e

Hurzê çepik û reqsa milan

Ew xweş baweriye ku ketiye dilan

Bo vê baweriyê ku bûyî dilan

Bazdan û tirs êdî şerm e

Bi hêrs û şabaşên mitirban re

Di hejijê erd û azman

Lîle lîlê dot û jinar

Bûk li hespê sûwar e

Xêlî tê di pey de

Berbûlî ketiye ber de

"Narê hey narê

Mi çavê te reşbelek xwarê"

Narê xweş dost û yarê

Ji xem û derdan bûye dîn û harê

Hey hawar e
Îro bûye qîrên û ferman e
Ne wextê galgal û peyman e
Pêşmergeên Kurda mil da ne hevûdin
Roj li roja din zêde dibin
Hew tên hejmar e
Hin leşker in hin jî milîs
Lê dixin roj û wextên êvaran
Hêrîşê di berdînan ser hovên neyaran

Dawet e
Kurdan govend girtiye bi hev re
Îro çi xweş dem û dewran e

em

Hezar in em
Hin xort in
Hin pîr û kal in em

Bi hev re yekin wek dost û yar in em
Wek li Zêwa Seyit Bilal bi reng û deng in em

Doh
Hindik bûn em
Îro hezar û hin in em

Xwedî kom in
Xweş nijdevan û paşmêr in em
Di bin kûç û rizdan de ne em
Li newal û geliyan e em
Li Tor û Rama û Serhed in em
Em îro hezar û hin kes in
Bo şerê azadiyê
Bo hember dijminên hov
Êdî bes in em
Hene em
Bê hed û hesab in em
Îro dizanim bêjim bê
Kî ne em
Bêjim bê
Çima em
Li kûne em
Bêjim bê
Li govenda welat in em
Li gund û bajaran
Cotkar û karker in em
Li dibîstan û kolanan
Xwendevanê têr huner in em

kûlilkên agir
û xwinê

1/

Di çil rojîya we de

Va diçim

Di çime serê çîyan

Nava deşt û newalan

Lê ezê

Ji destpêka serhildana bi rûmet

Ji serê Çiyayê Bagokê dest pê bikim

Cihê hêlîna şêran

Ji mextela jin û mêran

Hinek dîroka kevnare

Hinek kûl û derdê ser pelê hinara

Ji ber kûç û talanê daran

Hinek taca rojê

Ya berê sibehî

Sor û zere ve

Kesk û xemre ve

Mîna liqatvaniyê kevnejinan

Ber hev bikim

Bikim baqê destan

Her baqî bi qozeqera biharê bi pêçim

Li ser sifra dilê xwe

Bênim bo we her du xatûna

Her du xatûnê rumeta Kurda

Her du xatûnê dilan
Heya cîhan ava ye
Bû ne dabaşa xîretê
Navê wan
Bû boyaxa pêûsan
Kete ser zimanê rûpelan
Ku dikin gotinê liyanê
Bi çakûç û miqaran
Hate kolan li ser mermer
Û cewheran
Ne dem dikarê xera bikê
Ne bahoz û baran
Ne berf û tofan
Mîna wan çîrokên têr efsane
Ku têne gotin ser kewkeba jiyânê

2/

Rê bigrim

Herim Çiyayê Mava

Nava darfêkiyan

Nava peyv û galgalên berê

Gazî û hawara sêwî û tawiyân

Sê denga bakim

Pîra ji Sêrtê tê diçê Bertê

Bo salifa xwe bêjê Cigerxwîn

Bo hozan ji nuh de runin

Runin bi nivîsin

Navê we bikin dabaşa helbestan

Bo sazband bi têlên tambûra xwe

Dengbêj bi serê lêvên xwe

Bêjin bi belênin

Ziravê dijmin bi dirênin

Erd û azman bi welênin

Bêjin

-Kê bawerî ji vê mezintir dîtiye

Bêjin

-Kê mêranî ji vê mezintir dîtiye

Bêjin bi belênin

Gotin li dûv gotina dî

Ser dilê qîz û xortan bi kelênin

Bêjin

Bêjin û bakin

-Kesî ji vê mezintir welatparêzî

Ne dîtiya ne bînaye

3/

Di yeksaliya we de

Herim

Xwe bigihênime Serhedê

Nava nefel û helezê

Serê çiyayê Agirî

Warê serhildanê

Destpêka jiyana ciwanik

Û pêgiha cîhana gewrik

Parçek ji awaza we her du xatûna

Hinek ji rimiya agirê ser bedena we

Bi kûlmek xwîn re

Ya sor î sosinî

Bi çavên rojê re

Bikim ala Kurdistanî

Di ser kûraya dilê erdê de

Bi çikênim

Di nava wan gorbehiştîyê dîrokî de

Her sal bikim şeng û peng e
Gel bê zêwa we
Bikin cejn û deng e
Bi navê we destên hev bigrin
Raqsa Toranî lêxin bi govend e
Her sal nava rojê heya êvarî
Agirê dila pêxim
Hemberî roma reş
Bêjim
Bêjim û bakim
Bi sûnda ehda emanê
Wê sûnda dîrokî
Ya fêris û pêlewanan
Her bêjim û bakim
-Dijmin ji me re nabê dost û yar e

4/

Dengê awaza we
Dema giha Cudî
Ew rimiya ser bedena we
Bi govenda berxwedanê re
Mîna kûlîlkên berfê
Hatin jêr û rijiyan
Ketin ser stana Kurdistanê
Bû ne şilîlxanê beharê
Germa kevçika dilê we
Bû çavên Şeşimstanê
Ronahî da
Sibahî nîvro û danê êvarê
Hat û geriya
Kete nava newal û geliyan
Bû ba
Bû bahoz û weliyan
Mîna tofana Nûhê Kal
Şax û per û ger da
Hat û civiya
Pêl dan û rijiya
Bi Ava Mezin re
Pêlên giran û têr ger de

Hat û paland
Got û beland
Bû dilopa evîndarî
Niqutî dilê Cizîrê
Bû dengê Mem û Zînê
Bi devê Ehmedê Xanî
Bû dengê bilûr û sazê
Bû bexçê gul û gulîstan
Darfêkiyên welat
Kûlîlkên hinarê
Li qeraxê teyarê Helex û Zazê
Hat bû xumxuma dibîstan
Zar û zêçên Kurdistan
Mîna çûkên nava darîstan
Navê we her dû xatûna xwendin
Bela kirin li her şarîstan
Bi pirtûk û xêzikên helbestan

5/

Agir pêketiye

Li ser dilê çiyayê Kurdistanê

Geh li Bagokê di çirisênê

Gih li Çiyayê Mava

Li warê kûl û keserên kevnare

Warê fêris û dost û yara

Bi rojhilat re li Harranê

Wê rûpela dîrokê

Xwişka heft dînemêrên bira

Pê dikevê dibê find û çira

Bi rojava re li Serhedê

Kat didê li nava nefel û helezê

Kûlîlk didê bi bayê bez û lezê

Ew hawara awaza we her du xatûna

Di destên agît û pêlewanan de

Dibê ala rengî li welatê Kurdistanê

Desthilanîna we bû çavkaniya serhildanê

Kî çi bêjê

Hûn her du xatûn

Bû ne navê pesin û wesifdanê

6/

Agirê ser bedena we
Hat û rûnişt
Ser dil û kezeba min
Dengê nalêna we
Hat kete guhê min
Bû dabaşa
Helbestê min

7/

Roj na bûrê
Bê axaftina evîna we
Roj na bûrê
Canfedayî ya we nebê
Dabaşa civata me

8/

Kî di bêjê

Xwîn nabê kûlîlk

Reng nadê stana Kurdistanê

Kî di bêjê

Ew agirê ser bedena

Bêrîvan û Ronahî

Nabê kûlîlka sor î sosinî

Reng nadê ala Kurdistanê

Kî di bêjê

Xwîn û agir

Nabê nîgara jiyane

Deng nadê civata Kurdistanê

Ger xwîn û agir

Dest bidine hev bi evîndarî

Ji xumxuma pêtên agir

Ji kelkela komika xwînê

Kat didê

Kûlîlkên wextê beharî

Di barin li ser rûwê cîhanê

Weke peşkê aşitiya baranê

pênûs
na hilgirê

Pênûs na hilgirê
Gula geş
Ser Mishefa reş
Car din
Car din bikê dabaşa nivîsandinê
Nikarê
Dilê Şeşimstana gewre
Ku bi navê Ronahî
Ku bi navê Bêrivan
Lê dixê
Car din bikê dabaşa jiyânê
Hew dikarê
Vê salifê datînê ser rûpelan
Mecal û mefer nadê
Hêl û qewet na ragirê
Her du delal
Bûne mezhebê baweriyê
Bûne dînê evîndariyê
Bûne pira navbera dilê mirovaniyê
Ne hewn dihilgirê
Ne dil diragirê
Wê şewata bi mêranî
Çawa biskên xelek
Keziyên reşbelek
Ber bayê agir ketin
Bûne rengê Tawusê Melek
Ew gorbehiştîyê deşta Yezdan
Li welatê Kurdistanê
Rûniştin ser textê dilan

ger nebê

Ger

Neyê gotin bi navê we sitran
Nebê dabaşa dîlok û helbestan
Ne kevê roman û çîrokan
Bê xilafî çê na bê xelasi
Bo warê bav û kalan

Ger

Neyên ser gorna we
Tewaf nekin hicr û kêla we
Qîz û xortên evîndar
Sûnd ne xûn
Bi awaza we ya birîndar
Ne bêjin
Em biçin hawar
Rahêjin çek û dar
Xelasi çê na bê
Bo cih û war

Ger

Fêris û agîd

Rêzan û serkêş

Sûnd ne xûn bi êşa dilê we

Sûnd ne xûn bi agirê ser bedena we

Ne bêjin ev her du xatûn

Her du xatûnê gorbehiştî

Li nava duwelên biyanî

Bûne dil û ziman û ala Kurdî

Bûne xîret û rûmeta vî zemanî

Ji mer hew çê dibê

Hew çê dibê

Wilo dûrî hev rûniştî

Bi dilşewêti

Bi evîndariya

Bêrîvan û Ronahî

-Divê em verin cem hev

-Em bikin galgal û yekîti

-Ji hev re bibin dost û yar

-Na xwe çê na bê xelasî

Bo welatê bûyî çar parçê birîndar

Ger

Navê we bû dengê hawarê

Êşa dilê we bû dabaşa biratiyê

Xweşî û geşî bû qunaxa mirovaniyê

Kurdistan giha mirada xwe

Ya serbestî û azadiyê

bê taqet
di mênê pêûsa min

Pîroz bê
Pîroz bi navê Ronahî û Bêrîvan
Li wan bedenê di nava pêtên agir de

Her du xatûn
Bezma dilê min in
Bezma xas û xweş delal
Mîna ava çavên evîndarên bê mecal
Taqet tê na gihijê
Zend na hilgirê
Hewn na ragirê
Dilê min têşê bi dilê jiyane re
Ber ku pêûsa min
Hemberî dilê we bê mecal e
Ew baweriya mezin bû ne çavên rojê
Li ser ava ji hêstirên kewa
Ronahiyê didê ser rûwê erdê
Erda welatê Kurdistanê
Ew awaza we bû kewkeba jiyane
Jiyana welatê Kurdistanê
Ew awaza we ku nayê wesifdanê
Xulîni kire nava Cîhanê

Çawa bêjê
Çawa bêne ziman pênuşa min
Hawar bû hawara cihê bav û kalan
Hûn gihana hawara cih û waran
Bawerî bû baweriya dot û xortan
Hûn bû ne baweriya dost û yaran
Çawa dikaribê
Çawa wê bi kar bêne
Ka ji jiyana we mezintir û geştir helbest
Ka ji canfedayî ya we xweş û pîroztir helbest

emanetê we

Emanetê we
Ew emanetê pîroz
Di destên heval û hogirên çê de ye
Hogirên agîd û fêris in
Piling û şêr û xas in
Xeyala nekin
Qet
Bê mitale û rehet bin
Her roja ku tê
Birrê xortan
Qeflê dotan
Mîl didine hevûdin
Weke hûn dizanin
Pazdehê tebaxê
Destpêk kom bû
Koma ronahiyê
Piştir bû nê hêzên bi rêz
Rêzên kûlîlkên beharê
Lê îro
Bi hezaran palê rojê ne
Leşkerê palê rojê
Raf bi raf
Hêz bi hêz
Li welatê Kurdistanê
Ronahiya rojê ber hev dikin
Serê çiya bi dar û bar
Qeraxê avê bi gul û reyhan
Hêviyê dikine lod û berçav dikin
Ew hêviyên dilê evîndar
Ew hêviyên tovê jiyane
Bo emanetê ala rengî
Bi azadiya bengî re
Bikin xelata Kurdistanê

wê bê

1/

Roja me hilat

Sala hezarûnehsedûheştêûçaran

Barî ew rehma têr xêr û baran

Bi rimiya agirê Zerdeşt

Bi findika dilên evîndarî

Bo roj û ehda peymanî

Bi navê pêlewanên axir zemanî

Yên ademî

Yên bav û kalên pêşî û dawî

Kevir û kuç hêrivîn

Mêjî û cewherê dilan werivîn

Kulê sedsalan bu ne şikêr ketin ser hevûdin

Ew zilm û zora kedxwerên hov ji wan re ma

û serifî

Roj

Hat û

Hilat

Ax û av

Dar û devî rabûn

Mil dane hevûdin

Çiya û gelî
Bu ne rast û meşîn
Ew dilo-jarên têr girî
Têr qîrên û nalênên reşî
Bo bibînîn rojên xweş û geşî

Bo bê
Dengê zar û zêçan bi xweşî

Bo bê
Dengê bilura şivanan bi naş û nêşî

Bo bê
Ew roja têr xelat û têr pîrozî
têr ronahî û têr geşî

Roja me hilat
Pêşmergên şehlewendî
Bi wî dengê kulîlkrengî
Jiyanbanga xwe kir
Bo gelê Kurd neçê helak
Bi serfirazî bibê felat
Bo azadiya axa zêrîn e welat

2/

Roj va ye hat
Kulîlkan vekir

Gelê Kurd serê xwe rakir
û bakir

Gelî wêrt û waran
Xort û kalan
Dot û jinan
Dost û yaran
Xêrxwazên me Kurdan
Dizanibun ku ev car e

Ku welat nebê azad
Xelas nebê xanûman
Cih û war
Kûç û erd û dar
Xêr na minê
"Ezel û ebed"
Li ser ruwê cîhanê

Ku me azad kir welatê bav û kalan
Wê xêr bibînê rojên bê
Cîhan
û bêrtên waran

behar û
serhildan

Serê sibehî

Bi banga rojê re

Bi dengê çûkan re

Yên Memê Şivan û

Gavanê Zerzan re

Topa kûlîlkan çavên xwe vekir

Kesk û sor û zer gewhera sipî

Xemla bûkan li xwe kir

Destpêka beharê

Jiyanê serê xwe hilda û bakir

Bo

Di atlasa dilê merivan de

Xweş ciwamêriya têr xîret

Bê neqîşandin

Rengo rengu

Bê hûnandin

Çengo çengo

Baqo baqo

Bibê girîş

Û lodên xweş û geşiyê

Xêzik bi xêzik
Bên nivîsandin
Hin bibin helbest
Hin bibin dîlok
Hin jî çîrok û dîrok
Li ser her çar wextên salê bên gotin

Da
Bibê destpêka serhildanê
Bi navê Kawa yê hesinker
Bi dengê çakûç û siddanê wî re
Bi "Hingêlyo" ya lîstika zarokan re
Bi tewirandina diber şerran re
Di nava koma mêran de
Li dîwan û koçkên ciwamêran de
Bi lîle lîla qîz û jinan re
Di daweta kur û dotan de
Di rêya bêriyê de
Di govenda Toranî de
Li ber destê
Li ber guv-guva dolabê re
Bi "Xumxumê Torîvan" re
Mîna dîlokên evîndarî û cengê bên gotin

av zelilî

Av zelilî

Herikî hat ser pel û mista dilan
sekinî

Niqto niqto

Bar giran bu hat kete ser milan

Pelê dara kurmî yeko yeko weşyan

Reş û sipî

Qenc û xerab

Ji hevûdin wejiyan

Ne hêsanî

Ne bi yek û du gêsini

Bi sal û wextên giranî

Bi rewşa zor dilovanî

Piştî xwîna hezar û hin gewrekanî

Xortê delal

Kal û kendal

Kerr û kerrendal

Mîna Qaz û Qulingên beriyê

Ku berê xwe dan geliyên Zozana

Bi şêwr û mişêwra cenga fermanî

Zikreş û dilseqet

Çavçêlek û xayinên vî zemanî

Ji welatparêzan veqetiyên

Ava genî zelilî
Ava cirkî û bêrman
Ya hewt û çalan
Peşk bi peşka baranê
Di nava teliyên destan de
Li ser lêvên jiyane
Hat û sekinî

Behar e
Welat karxezal e
Bejin zirav û narîn
Û xwîn şêrîn e
Mirin pîr bê jî
Her dilopa xwînê
Cejna Newrozê ye
Xweş pîroziye
Destegul e
Baqê zadên têr simbil e
Şenga Şalul û Bilbil e
Banga roja hewn û dil e

doh û îro

Ew Kurdên xwedî çem û çogan
Bû ne xwedî mêrên wekî hogan

Doh mahkûmên qaçax û xwêkiyê bûn
Îro xwedî şervan û nijdevanên mêrin lo

Doh kuştî û birîndarên Romiyan bûn
Îro bi çek û çekdarî xwedî komên serhildan in lo

Doh hemberî hev bun hev di kuştin
Îro yek in radikin komên berxwedanê lo

Sed û pêncî sal in bê kes û kûs in
Îro xwedî serok û pêşmergeên bi hêz in lo

Demsaleke welat bi ax û nalên û wêran e
Îro şerê cejna şilîlxana ala rengî ye lo

Ew Kurdên têr kuştin têr perçiqandin
Bû ne şêrgelên xwende û hûnerên mezin lo

Ne di bin rima xelkên kedxwer de ne
Îro rahiştin şûr û mertalên cenga azadî lo

kewkeba jiyânê

Hey gerîlla yên Kurdan
Heval û hogirê te me lo
Ji rê û daxwaza te re
Ji şer û berxwedana te re
Bingeh û sitara te me lo
Kewkeba jiyânê tu wî lo

Doh li serê çiyayên Tora Hevêriya
Îro li Çiyayên Mava û Rama û Deşta Muşê
Li Sinceq, Harran û Hesen û Heyderan
Ji çiyên bigre heya bi berî û deştan
Banga xemla govenda azadî tu wî lo
Kewkeba jiyânê galgal û fikrê te ye lo

Hey gidi pêşmergên Kurdan
Xwezî cih da ye hêviyê lo
Hêvî bû ye doz û armanc îro
Rojê te fişek ajote devê tivingê
Te pêxist agirê Kawa yên hasinker
Dem û dewrana azadiyê ye hey lo tew lo

qesîde

Qutê salê genimê ruto
Hat bir ji ser ban û benderan
Ew Roma reş î gurê luto

Na hêlê werz û rez û pez
Tê dibê bi hêbeta bez û lez
Ne kitên di hêlê ne piça gez

Dijminê Kurda har û hov in
Tu nikarê li pêş û paşya wan
Bi meşê ji ber ku ne mirov in

Pirr bi lom in û têr qurredar
Ne li şerqê nê li xerbê
Çê na bê mîna wan zor û xedar

Tu li pêş biçê wê gez bidê
Tu li paş biçê wê şoş bidê
Ku te berê xwe dayê wê ken bidê

Ne tê şor û peyv û galgalan
Qedexe dikê heya bi xemûxeyalan
Na hêlê deşt û gelî û newalan

Ew tuxmê mongol û barbaran
Dîroka wan teva kuştin û xwîn e
Teqepaşî na diyê dinalînê bi hezaran

Bingeha jiyana wan zilm û zor e
Ne dizanin mirovantî ne dost û yar e
Nas nakin ne ol û ne bext û tol e

Heçî Ereb û Ecem û Tirk in
Ne bes bê xêr û xêrat û xelat in
Bê kewn û bê "sewm û selat in"

nav û
rê ya te

Hember mirinê jîyan e xebata te
Hember hunda bûnê berxwedan e rê ya te

Sorgul e sitêr e li ser situna konê şîn
Tirêjên rojê ne her dilopa xwîna te

Ew rêya te ya têr kirin û mirin
Gorna behîştê ye bo cejna welatê te

rê ya
azadiyê

Rê ya te zor û zehmet e
Bi lom û galgal û têr tohmet e
Hey gerîlla

Rê ya te teji çal û qonçal in
Teji kemîn û kesên xayîn û muxbir in
Xayîn bêji û sêwelekê devê deriya nin

Hey gerîlla
Nan hebê av tunîne
Her du hebê heval tunîne

Hey gerîlla lo bav û bira
Ew rê ya têr dirrih û xefk û mirin
Rê ya gewre ya azadî û geş û beşî ye

jiyana
bi xwe dest

Pirr kel û germ e
Jar û şîn e jiyana girtî ya bindest

Di qermişê pişkoka dilê min
Di punijê avoka mêjiyê min
Ser mirina xortên bê mirad
Ser rijandina xwîna gelê min
Hewn na ragirê dil na hilgirê

Ev mirina bê kewn û wext
Tê bi destên dijminên bê bext
Di şewitê sorkezeba min
Di herhilê gerhinavê min
Ax na hilgirê av na ragirê

Eyb û ar û şerm e
Ku nebê şeng û penga jiyana bixwe dest

bang û
agahdarî

1/
Hun dizanibun
Ku

Ez
Ne evîndar im
Bo xwîn û şer
Xwedyê doza xwe
ya nav
û
deng im

Xwedyê
maf im

Hember zorê
Mêrên çê
Weki deq im

Bo hebûna xwe
Şer jî bikim ez
Ne xelet
Ne niheq im

2/

Hûn dizanibin
Ku

Ez
Xort im
Çeleng im
Di doza welatê xwe de
Şêr û piling im
Evîndarê Cihanê
Kewkeba jyanê
Yarê çavên reş-belek im

Ne bê şeng
û peng im

Pişkiwtina pişkoka dilê
Azman û erdim
Weke tavên beharê
Heyva nîsanê
Li ser hêlîna
Bilbil û kevokê
Çîrên û xumxuma deng im

Li ser fersîkê bingeha jyanê
Mîna kewê ribat im
Tim palê merivantiyê
Tim avaza ceng im

3/

Hûn dizanibin
Ku

Ez
Îro
Merivên zana
Têgihîştê hewn
û dîtina
xwe me

Ez bixwe deng
Ez bixwe bang im

Xwendevan im
Hunermend im
Sexmankar û mamoste yên
Erd û azman im
Lokman Hekîmê
Neçar û beçar û
Bê kes û kûsan im
Zembîlfiroşê
Rumet û xîreta
Namus û ar im

Ez im pêlewanê kewna rojê
Li ser ehdûmana qewl û sozê

4/

Hûn dizanibin

Ku

Ez

Bi mefer û mecala axaftinê

Bi biratiya xwarin û vexwarinê

Bi jiyana mirovantiya serketinê

Bi rê ve diçim

Ez rêwingiyê kewna yekîtiyê

Palê bejna levakirinê

Hostenecarê vekhevkinê me

Ez li cengê çekdar im

Li kar xwedî barên giran im

Sozdarê roja qewamê

Bi cîranên xwe re

Her dem dost û yar im

Ew cîranê têr dost û yar
Azad in
Ez bindest im

Ew xwedî welat in
Ez bê cih û war im
Ew ne bes bu balam
Ez talan kirim îro jî
Li derê welat neçar û mihacir im

Hawar gidî ez firoştiyê çar warîl gaz im
Gere cîhan jî dizanibê ku ez ne kodika
şikestî ya saz im

Ew ne bes bu balam
Ez girtim/Ez helandim
Ez kuştim/Dilê zar û zêçan kelandin
Ne şîştî birim veşartim
Bê gorn û mextel hiştim
Cîhan kete demsala bîstûyekê de
Hê jî ez bê kêl û fers im
Ew cîranên
Ku min ji wan re kir
Bi dost û yarî

Ne şerm kirin
Ne jî eyb û arî

Dilê wan jî ne şewitî
Ne sax hiştim ne kuştî
Mîna pazê gura xwarî
Mixabin li erdê hiştim bi birîndarî
Di nava gola xwîne de wilo vezîlandî

5/

Hûn dizanibin

Ku

Dijmin ez rezilandim

Di nava xwînê de xemilandim

Bi derbehişka qewirandim

Bo jiyana bê rûmet

û mirovantiya bê xîret

bi qest, bi zanîn

tim ez şemirandim

-Kûr lê dan

-Dûr nêrîn

-Nan û av û hewn

û zar û ziman

Ji rayên binî kesixandin

Ez bê xal û ap hiştim

Ji jiyana malbatî û welatî dûr xistim

Mefera min ma berxwedana çekdarî

Micala min ma serhildana bi şîretkarî

Hûn dizanibin
Ku

Ez
Ne evîndarê
Rijandina xwînê me
Palê xerabûn û cengê me
Bes,
Ez
Xwedî doza mafê jiyânê me
Jiyana mêrga têr helezî me

Ez dost û yar im
Mixabin xwediyê
Dijminê hov û har im
Ez palê bar giranim
Mixabin bê par û war im

6/

Hûn dizanin

Ku

Ez

Şemala ronahiyê

Azadî

û rizgariya cihê Zalê me

Bang û xemla çav û dilşahiyê me

Lê berî her tiştî ez sozdar im

Sozdarê welatê xwe me

Çekdar û şervanê pergela

Dilê Şeşimstana xwe me

Nijdevanê deşt û newal û çiyayên xwe me

Ez

Ziman û dil

Çav û gav

Nav û nas

Û pir nefesa

Gelê xwe me

Şiyarim îcar
Ser çavên xwe avêt min
Ew tozik û xweliya mirinê
Dizanim îro
Wek Teyrê Baz im
Çeng û perên xwe vekir min
Xwe hilweşand û
Dergehê azadiyê bê kilît vekir
Îro ez
Cotkarê pêlewan im
Kom û palûta min
Bo jiyana têr rûmet e
Piştî û barhilgiriya min
Baz û reva min
Bo nav û nas
Bo cih û war
Û kes û kûsên xas
Îro ez
Xwedî Leşker
Û Memê Şivan im
Xwedî doz û soz im ez

7/

Hûn dizabin

Ku

Ez

Xwedî werz û pez

Xwedî dextl û zad û rez im

Xwedî ol im

Navê deşta Harran

Û Serheda têr helez im

Ne bê cih û ne li der im

Ne hesûd û zorê bi merem im

Ji kesî jî ne bi xerez im

Hûn dizanibin

Ez

Bo maf û şedûbeda xwe

Sibehî

Nîvro

Êvarî

Bo ked û xwehdana xwe

Bi roma reş re

Bi pevçûn

Û berz im

Hûn dizanibin
Ku

Ez
Bêr û tevr û das im
Nîr û halet û misas im
Teşt û beroş û tas im
Agirê navbera her sê lingên
Tifika hesin û risas im

Ji malbata xwe de
Ling li erdê
Dest li ser derd û kûlê bê hejmar
Dermanê birînê bê derman im
Bê çiqasî xêrxwazim
Hewqasî jî mêrxas im

Berx im ez
Beranê ber kêr im
Di cengê de weke pilingê har im
Her banga û hêrîşa min
Weke tevr û das û kêr in
Weke Haco
Li Çiyayê Mava
Li ber kêr û xencera
Roma reş jî mêr im
Bo doza gelê xwe
Li ber mirinê
Weke şêr im

Hûn dizanibin
Ku

Ez rênas û gernas im
Ji bav û kalên xwe de şewrexî segvan im

jiyan xweş e

Jiyan xweş e/ bi evîndariya dilan
Ku derbas bibê/ bi kêf û seyran
Weke rafê kewan/ li serê çiyar
Bi karê xwe dest û azad

Bi rojhilat re
Ku tîrêjên zer û sor û kesk
Bi qozeqera xemrî re pêl berdane ser bedena erdê
Bi dilopa dilê mirovantiyê re deng da/lebitî
Erda hişk/hejand
Deng da/qewirî
Pişkock pişkivî
Cewherê jiyanê çirisand
Av û ax bi hev re/çirmisî
Pêlên germ
Pêlên nerm
Pêlên rengîn
Qalîn/dolemend
Comerd
Bi hevîrê miradê re/pelax bûn
Rûniştin/dest dane hevûdin
Axiftin
Beşîşin/soza evînê dan
Axê bêhn da
Hilma germ pê ket
Xem û xemhilgirî nema
Hingî jiyan xweş e

Ku Şeşimstan rûnê li ser textê agir
Bêjê/bi belênê
Hêdî hêdî bi palênê
Pal bidê bi welênê
Dayîka jiyânê
Werê deynê
Kom bi kom/lib bi lib
Bela bikê
Li ser pelê daran
Bi sitraneke evîndarî
Ji devê dot û xortan
Bi wî dilê têr hêvî
Nûh nûh şîrîk girtî
Têr kel
Têr germ
Tirr û xuloxafî
Mîna hêlhêla zarokan
Wan kûlîlkên jiyânê
Di nava leyistikên êvarî de
Li ber tava heyvê
Li dora agirê geş
Jiyan xweş e
Ew jiyana bi dil/bi xwe seyran

xayin felek

Hey gidî
Gidî xayin felek
Min kir û nekir
Ji destên min venebû
Ew hesinê bi xelek

Gih di hepisxanê de
Gih di ger û xefkên roma reş de

Bi jêr de bezîm
Bi jor de bezîm
Min çawa kir fêde nekir
Dest û lingên xwe palandin
Çavên xwe gerandin
Hewnê xwe tev lewandin
Min kir û nekir
Miherkên kewna jiyane
Min bi darve nekir
Ta xaf bû
Ne teşiyê pêçan kir
Ne dolabê badan kir
Ne ferê aşan zivirîn
Ne destikê destêr
Mecal û ferece kir
Ne cot kar kir
Ne rev û hilandinê

Kar û barê bindestiyê
Ava Çemê Bûnisra bê jî
Têra xwarina kedxwerên
Romê
Û wan terezên xayîn ne kir

ez

1/

Bahoz û ba me
Li ser çiya di fûrim
Li gelî
Û mesîlan
Bi dengê bilûra Memê Şivan re
Li ber hicra Hexê Bêsa
Di lorim
Bi govenda jiyane ra
Dîlan û seyran dikim
Peşkê berf û baranê
Bi kêfa germa rojê re
Bi rengê xuzeyî
Bargirê axê dikim
Tovê dar û geyê
Kûlîk û gulan
Bi cih û war dikim

2/

Ez Lokman Hekîm im
Hem birîn û derman im
Bi derdên dilê axê re
Mişt û mişa me ez
Bi doza Kurdistanê re
Havîna kelî û germ im ez
Şor û doz
Şer û xwedî me ez
Tiving û ber
Sorgula aşîtî me ez
Her dilopek ji xwîna min
Find û çira ye
Bo azadiyê bingeh û derman e
Her dilopa xwîna min
Germa dilê jiyânê
Li ser axa welat
-Sorên zelal e
-Zerên delal e
-Keskên helal e
Sipî yên gewherî xal e
Kûlîlk û şilîlxan im ez
Şehîdê berxwedanê me ez
Nîşaniya azadî me ez

xwîn xelat e

Bi destpêka rojê re
Rûniştim li bin siha darê
Bo galgal û gotina
Bikim ristik

Wan ristikê bi destik
Bidim xelata yarê

Yek destik
Du destik
Destika sisiyan ket û rijyan
Belabûn li nava axê û zûrik
Hin bi wir de hin bi vir de reviyar
Ji min ne hat car din berhev bikim bixim tûrik
Ez ketim heyra bêçariyê
Dotên gundê ma hatin
Li galgal û gotinan civiyar
Yek bi yek dane hev û keniyar

Kenê wan pirr ne domand
Ji wê de hatin ew bêbavên romiyar
Weke gurê har zuriyar
Ketin nava mal û xaniyar
Zad û zewad teva rijandin
Kar û kûwar teva şikandin
Zar û zêç teva welandin
Kal û xort teva civandin
Bi darê zorê koç kirin
Bi wan hêrzê terezbavî
Sixêf kirin bi zarê romanî

Dotên gundê me li hev civiyan
Ji xwedê xwezî û daxwaz kirin
Dengê xwe jî ne hildan şerm kirin
Dawî yek ji wan rabû ser piyên xwe
Got: **Dotên dê û bavê xwe**
Bi xwezî kes rahêjê baqê kezî
Rabin ser xwe şerm nekin bidin xwe
Galgâl û gotinên bav û kalên xwe
Bikin şîret û bixin gûhên xwe
Em bigihin xortên gundê xwe
Rahêjin çekan bidin milên xwe
Bo em bikin doza welatê xwe
Yeke din rabû ji wan bersiv da
Got: **Dotên dê û bavê xwe**
Divê şivan hebê pez koz bikê
Divê cotkar hebê cot bikê
Divê pale hebê palûtê bikê
Bo kar û bar li dar bibê
Da em qirşûqalan ber hev bikin

Şor kirin pîrr hindik
Da bikin doza welat
Hember roma reş şer bikin
Dê û bavan bikin felat

Ew galgal û gotin rijyan
Berhev bûn hatin civiyan
Ketin devê dot û xortan geriyan
Ketin nava gund û bajaran
Ketin gelî û çiyên hilkişiyên
Ji havûdin veketin zêde bûn
Can bi wan hat û meşiyên

Hawar e

Erd û ava welat bê hal bû ye
Dar û devî deşt û newal bêçar ketiye
Di bin ling û destan de bêzar çû ye
Keriyên pez bê xwedî û şivan ma ye
Xêlî û berbûlî ne hat di rê de ma ye
Bûk di mala bavê de xwedo bêhal ketiye

Roj hilat
Û qewimî
Memê Şivan hat û qîr da
Çem û çogan hejand û meşiya
Bi yek carê
Gel da duv û di hawarê beziye
Reştari hûnda bû
Jar û şîn bela bû
Xweşi hat û runişt
Gelî û çiyayên melûl
Bi yek carê geş bûn
Newal û deştên bê deng
Bi yek carê bi bang û deng bûn
Şeşimstan bi wan çavên evîndarî
Ronahiya jiyane bela kir
Ew ronahiya xwîna xortên Kurda
Ew ronahiya çavreşên karxezal
Ew ronahiya gerden bi mûrên delal
Bû ne çavkaniya jiyana azad
Li cîhanê bela bûn
Bû ne sosin û gulê baqê destan

Xwîn bû xelat
Xelata azadiya welat

bêjim

-Bo bîranîna Abdusselam Akgül-

1/

Bêjim

Weke Dawut gotî

-Biçim azmanê hefta

Warê gorbehiştîyan

Cihê xwe li keleka te deynim

Berê sibehî

Berî xwêhdana şevê bikevê ser rûwê erdê

Pelê daran

Sitirî

Kûlîlk

Zûrik bi çirmisin

Kevir

Kûç

Bi çirisin

Dik

Çûk

Ji lîsê xwe derbikevin

Zarok

Ji nava cihê xwe bazbidin

Rabim
Çeng û perê Derya Sipî bistînim
Herim
Herim dawiya Okyanûsê
Di nava kûraya rengê şîn de
Bi agirê dilê te
Rahêjim baqek geyaşilk
Bênim
Di nava tava rojê de
Bi meyênim di tasê de
Lewlebê darvekim
Bi her du destan kewkebê bigrim
Bi keyênim di meşkê de
Bo reş û sipî ji hevûdin veqetin
Reş bi qeşitin
Bi kevin warê kora de
Sipî
Bi tîrêjên rojê re
Di ser sîvanoka derî re
Bikevê ser balgih û zembelîşê te
Bibê rengê pirtikên ordeka berrî
Li qeraxê Çemê Bûnisra
Bibê nîşaniya oxira te
Wê oxira dawî
Çûn û nehatinê
Cihê mextela pîroz
Ser wê dilopa xwîna te
Ya pêşî
Wê kêlika niqutî ser erdê

2/
Bêjim
Bi belênim
Çiqas dilok û sitran hene
Ji wan dengbêjên kevnare
Yek bi yek bi neqilênim
Bi wê hesreta dilê te
Wilo bê hesab
Hewqasî dilovan
Dilxwaz
Ku
Te
Berê xwe da mirinê
Wê
Mirina têr ronahî

3/

Bêjim

Ew kevirên ketî ser dilê min

Bi zimanê dîrokî

Bi nalên û axêna coxrafî

Bi hesabê fîzîk û kîmya

Bi pîvana dilopa baranê di nava derya dilan de

Bi evîndariya bê mirad yek bi yek vejartin

Ew kevirên hêrivtî

Bê mirad û dil şewitî ketî ser kevçika dilê min de

Bûyî şikêr

Te bi destên xwe hilandin

Ew kevirên zemanî

Girtiyê salan

Dîrokî

Têra xwe kevnare

Giraniya demsalan li ser wan

Bi xwîna xwe ku tevî keda bi xîret bûyî

Te dilê min derxist

Ew dilê qermeçî

Pûnijî

Bê rewa mayî

Ji nava şikêrên têra xwe kevnare

Têra xwe evnikî

Di binê geya gutin û piyan de mayî

Tu

Bûyî destpêka jiyane

Nûjên

Ciwanik

Bo lêxistina dilê min

Ew dilê bi hesreta serxet û binxetê

Wî warê ji hevûdin perçe perçe bûyî

Ew dilê bi hesreta evîna welat

4/

Wê

Dayik

Çawa bi hejênin

Çawa zarokên xwe

Bi lorînin

Di dergûşa dilê xwe de

Bêyî ku navê te bêjin

Di nava wan gotinên nerme

Di nava wan gotinên evîndarî de

Wê

Dayik

Çawa bi dikirênin

Di nava lorandina nivê şevê de

Çav li xew

Westayî

Sist û di bawîşkî

Bi wan lêvên sore ve

Mîna kûlîlkên hinarê

Hêdî hêdî

Di nava wan gotinên nerme de

Bêyî navê te bi dikirênin

Wê

Çawa bêjin

Çawa bi dikirênin

Bêyî bîranîna xwîna te

Wî rengê sor î sosinî

5/

Bêjim

Bê

Wan

Xortên Kurd

Wan gorn behîştîyan

Wilo dilxwaz

Hewqasî dilovan

Xêrxwaz

Bi wê berxwedana mezin

Ji nava reşa zordestan

Ji nava tariya sedsalan

Ji kûraya gorna dîrokê

Welatek nûjen

Welatek azad ava kir

Bêjim

Bê

Şehîdên Kurdistanê

Bûne haveynê jîyanê

Bûne xunafa qeraxê dilê evîndaran

Bêjim

Bê

Ji şevên bê sitêrik

Ji rojên bê tavik

Xelatek pîroz

Xelatek ji cejna Newroz

Ew xelata azadiyê di destên me kir

6/

Dibêjim

Wê roj bê

Ku

Zar û zêç

Bi çîrokên we

Rûpelên defterê xwe dagirin

Ku

Bi xweş mêraniya we

Bi civatî

Bi kom

Sitranên we bêjin

7/

Dibêjim

Roj wê bê

Ku

Dayik

Dergûşa xwe

Xuşk

Birakên xwe

Bi navê we bi lorînin

doz

Karê dot û xortên delal
Bo welatê xwe bikin xebat

Ber doza welatê Kurdistanê
Dozek pîr zor û giran e

Lê ne derdê bê çare û derman e
Ku Kurd teva bikin hawar û ferman e

Li serê dijmin bikin reş dewran e
Dijmin wê bi revê bi raf û qeflan ne

şerm e

Jar û şerm e
Kesên nekê kar
Bo welatê xwe nebê yar
Ne bêjê
Azadî
Xweş xelat e ji bo welat

Jar û şerm e
Kesên ne bezê
Ne kevê govenda cengê
Bo serfiraziya rûmetê
Kevçika dilê xwe nekê
Perengên germ e

bi hesret im

1/

Îro,

Şînik û weyn e

Li newal û gelîyên dilê min

dibarê berfek bê ters

û bê kewn e!...

Hawar,

Zembelîk xwe pêde diberdine xwar e

Zemherî ye,

Hey dilo jarê çiqas sar e

Galgal û germa gotinan xêr nakê

Hawar,

Xêzikên helbestên Cigerxwîn

Dengê Cimbuşa Aramê Tigran fêde nakê!...

Îro,
Ji her roj bêhtir
Dilê min bûye çavkaniya kulan
Dizê,
Dirijê bi milan
Difurê bi dengê baqê destan
Diherikê bi axên û nalên
Bi hawar û qîrên
Li hev di civê
Dikelê,
Diwelê,
Dinalê,
Dibakê!...

Hey dilo jarê
Nakim dengê dost û yarê!...

Kûl û maraz,
Dibê hesreta têr xerez
Li hev dicivê
Dibê bêrm
Di kevê qonçalan,
Cok û xirêman...
Na xuşşên pê dikevê
Ne mişşên,
Ne jî mirrêna rijandina ser ax û kuçan
Wilo bê deng
Wilo bê bang
Li ser kezêb û dilê min
Hawar, dikê ceng
Weke agir
Agirê têr parangên têr şewat

Hey dilo jarê
Şewata têr hesret!...

2/

Îro

Jar û jan e

Li welatê biyanî

Dilê min derya kûla ne

Şape û lehî

Lehiya têr gera pêlan

Di ser hevûdin re diqulibin

Bi hişma derd û merezan

Bi xezeba hesreta cih û waran

Mixabin

Derya dilan bê qerax e

Evîndarên tê de

Çiqqas xewas bin

Mixabin na gihin war û qunax e

Mixabin bê arîkariya Yezdanê Şeşimstan in

Çeng qurimî

Hewn cemidî

Dinava pêlan de xaniqîn

Pêl na gihin bejê

Beja bi lat û zixurên têr qum û ax e

Keftûleft bi awaza wax e

Nadê mecal

Nadê per û şax e

Dilo jarê

Dergehê welatê biyanî tenur e

Tim dada ye

Tim bi agirê têr pêtên wa ye

Ne narpêj li ser e

Ne ew jinên kal î têr şah û şanbêj

Hawar ew hovên dijmin

Bi bistên mîna tîran

Dilê min di kolin û dibirêjin

3/

Bi hesret im
Hesreta bejna zirav
Çavên reş-belek yên kildayî
Birhên dirêj î kevanî
Gerden gaza bi morîk
Rudêna gewre
Hinarkên rûwa mîna sêvên xelatî
Di nava gotinê dîlokê de
Li ber berê paleyiyê
Ew hinarkên ruwê gewrik
Ji germê sorxalî
Wê germa havînî
Dengê yarê bê
Wekî bayê hînik
Li bin siha darê de
Ava sar di tasê de
Tas di destê yarê de
"Hê wernê wernê
Werne darxizêmê"
Xizêma av bi darê
Xortê gundê me çune hawarê
Hawara welatê Kurdîstanê
Yar dîlberê
Felek xayînê
Xefka dijwar veda ye
Na hêlê bikevim berê yarê

4/

Hey dîlberê hey dîlberê
Kezî zerê çav bi kederê
Min sund xwariye
Bi sunda mêmên berê
Heya navê te ne kevê defterê
Li nava Cîhanê nebê keda tevgerê
Venakim ji pişta xwe rextên kemerê

Kembera min zîv û zêr e
Bi ser de di hejê xencer û kêr e
Kesera dilê min dernakevê
Heya li Kurdîstanê ne bê azadî û xêr e

5/

Dil bi keser bê
Na çê bihiştê bê xebat

Divê xebat hebê heyava bibê Birca Belek

Bo kezî zera welat
Hêjaye xwîn bibê xelat

6/

Dilşawêt im
Kezeb herhilî

Ji zor
Ji zilmeta dijminê hov
Bê cih û war im
Li walatê biyanî
Kor û
Ebkem
Û lal im

Mixabin
Durî dost û yar im
Bi hesreta walat
Têr şînik
Têr weyn
Û jan
Û jar im

Hawar
Bi hesreta walat
Dîn û har im

Hoo gîdyano
Li mihaciriyê
Ta xaf e
Galgal belaş e
Dayik bi gorî
Bi teşiyê tenê kar nabê
Guv-guva dolabê
Bê dabaşa dilketinê
Bê çîrok û çîvanok
Bi kesî xweş nabê

Li welatê biyanî
Roj punijî
Tav darê şikestiyê
Tov ber bi ba ye
Halet şikestî
Nîr bê kûlab e
Ga pîrr e
Cot
Li dar
Û bar nabê

7/

Bi hesret im
Hesreta Beriha Dilopa
Ber siha kaviîê Dêrxerabkê
Hemberî Cizîra Bota
Warê evîna dotan
Keliha mîran
Rûnim û bêjim
Bi devê Celadet Bedirxan
Li ser ferşê Kahniya Qetranîyê
Gundê Hesenê Haco
Ji xwe re bi tewirênim
"Dilê min hêlîna teyrê narîn
Dilo çima hewqas tu di kolî tû di nalî
Xwezî careke din min danîba ne
Li wî cihî li wî warî"
Navsera çiyayê Bagokê
Cihê derd û kûlan
Mextela bav û kalan
Bi wê hesreta nêçîra rafê kewan
Bi çîtika rengî
Bê pêjin hêdî hêdî xwe berdîm
Ber bi Bazîne Taqa biçim
Cihê agirê Zerdestê Kal
Serokê welî û pêxemberan
Li ber kêlê şehîdan rûnim
Qûbletgeha me Kurdan
Sê cara tewaf bikim
Sê cara berê xwe bidim Şeşimstan
Bêjim: "Şilîlxan bi ketin Kurdistanê
Wê topan berdîtin Tirkistanê
Textê raketin bibin Kurdistanê
Qeda wê bi kevêt mala Erebiştanê"

8/

Bi hesretim

Hesreta tavên beharê

Ku dirakê best û lehiyan

Wî cihê têr ax û axên

Heya tu bê bes têr merez û şîniyan

Hêstir dibarin mîna ava kahniyan

Zarokên tazî

Dayikên têr kûl û derd

Xûşkên situ xwar

Ku na gihina mirada xwe

Tim bi xem û xemderd

Wan birayên birîndarê romiyan

Bi hesret im

Hesreta cih û war

9/

Bi hesret im
Hesreta deşta Wanê
Qeraxê golê
Naveroka Axirdemanê
Cihê Matran Îsa
Wî beranî wî xweş hogicî
Xwedî ol
Xwedî bextê mêranî

Bi hesret im
Bi hesreta penîrê mala Hacî Osman
Gundê Hoserê
Raserî Hezexê
Warê kevirê zemanî
Nemberî Newala Dojehê
Bi Necmedîn re
Serê sibehî nîska germ
Têr qalî û simak
Bi nanê tenûrê
Bi wan kevçiyên darî
Karê destên Ezîzê Xirbihî
Têr ked û rebenî
Ji darê gulê
Yan belalûkê
Dirrihên bê kûnerî
Xas
Bi miqar hatî kolan
Bi kêr û kêrûn hatî mişandin
Hatî neqîşandin
Bi hostenecariya salên kevnare
Hatî xemilandin
Bê tirsî roma reş
Têr xwaribane

Bi hesret im
Bi hesreta nava bexçên Derhavê
Ber Ava Mezin
Wan hinarên radişo
Bi Kamûranê şeş telî re
Têra xwe metelok
Têra xwe mamik gotibaye
Gûhdariya dengê sitranek têt evîn
Bi dengê avê re kiriba ne
Hatibane gundê Mîzîzexê
Payîtexta Tora Hevêriya
Nava rez û werzan
Binê mêtên bûyî dêlî
Tejî weşiyên gulî-gulî
Zeynebî
Hesenî
Deywanî
Kerkûş û mezrone
Bilbizêk û gewre
Û reşê mîranî
Ber siha kokelê
Têt xwariba ne

10/

Bi hesret im

Bi hesreta wî welatî

Ew welatê min jê têr ne xwarî

ne vexwarî

Bi hesret im

Bi hesreta dengê kevoka ser hêlînê

Wê xumxum û hêviya evînî

Bi hesreta dengê şivanê pezî me

Horhora dengê gavanê Torê

Şorşora karwanê ser rêya Midyadê

Bi serê sibehî re

Ew bêrîvanê gotinê xwe

Li ber bayê hînik diberdin

Derdê dilê xwe di hildêrin

Dengê zarokan

Li ber agirê êvarî

Di nava lîstikêde

Tuştê

Bûk û çirrê

Bi jiyana ciwanik re

Ku dibê çîre-wîra wan

Bi hesret im

11/

Bi hesret im
Bi hesreta dengê berbûlî
Bi hesreta dengê xêlî
Di ber bûka ser hespê re
-Hevalê li te delalê
Narê sed car narê
Kinikê bisk bi çarê
Rakin dayika xalê
Hey bûkê li te delalê-

Bi hesret im
Hesreta civata mêran
Salifê bav û kalan
Wan şevên zivistanî
Lîstika hingulîskê
Têr henek û şahiya dilan

Bi hesret im
Hesreta welatê Kurdistan
Kurdistana azad
Wî welatê bi xwîna xortan
Bûyî bi xeml û hatî avdan

Bi hesreta tewafa kêlan
Ser gorna wan
Danîna kûlmek ax
Axa têr mircan
Heft baqê gulan

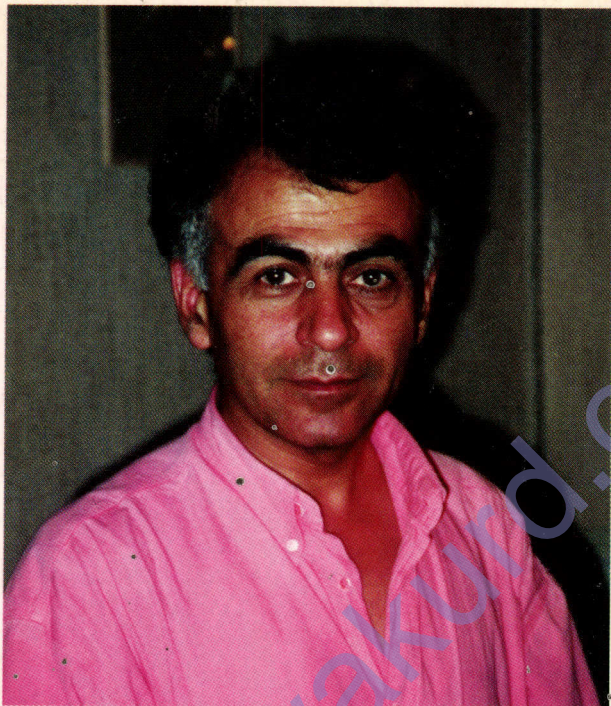
Wan şehîdên
Bûyî palê Şeşimstan

12/

Bi hesret im
Hesreta dengê kewên ribat
Rafê şêran
Wan beran û wan hogican
Ku dikin şer û ceng û xebat

Bi hesret im
Hesreta hevalên
Destûbirakê Kurdistan
Ew hevalên bi dengê bilûra Memê Şivan re
Di kevina nava bayê xerbî de
Digerin li nava gelî û mesilan
Di deynin li serê çiyayên bi mij û moran
Xwe di berdine nava deşt û newalan
Nava pêlên Ava Mezin
Nava pêlên çemê Xabûrê
Wan pêlên heft rengî
Mîna xewasên pêlewan î dîroki
Hêvî û daxavazên me tînin cî
Mîna Seydayê Gerhok
Cîhanê bi dengê bilûra xwe
Ji xewa bê xem şiyar dikin
Kesên xirayî ji deydîka wan dirakin
Bi horîna awaza xwe
Xem û kulan di revînîn
Ser dilê dayîk û jinan
Wan keseran di hilênin
Dibêjin her dibêjin
Dibêjin sitranên azadiyê
Dibêjin her dibêjin helbestên serbestiyê

Bi hesret im
Hesreta civat û şahiya dilê evîndar

Sal 1947, li hêla Torê, li gundê
Mizîzexê hatim cîhanê. Mamostayî
ya heft salan, heşt cara sirgunî
bi xwere anî. Û dadgeh!...
12 Adarê, li Amedê hatim girtin.
1973, li Stembolê bûme rojnamevan.
Weşanxana ABeCe jî vekir,
12 Êlunê hatim girtin. Heya 1987
domand... Zor û zehmetî û
perçiqandin nayê hed û hesêba.
Cih û war!... Roma reş mal û
mewdanê min pîrr talan kir.
Qet ji hêviya serfiraziya gelê xwe
dûr ne ketim. Îro jî,
dijwariya min, mîna helbestê min
ji dil berdewam e.